

Naslov originala:
THE DIVINE INVASION
Philip K. Dick

Copyright © 1981 Philip K. Dick estate, with permission of Wylie
Copyright © 2018 ovog izdanja KONTRAST izdavaštvo

Za izdavača:
Vladimir Manigoda

Urednik:
Danilo Lučić

Prevod:
Mladen Jakovljević

Lektura i korektura:
Dejan Zakić

Dizajn korica:
Jelena Lugonja

Štampa:
Kontrast štampa

Tiraž:
500

Izdavač:
Kontrast, Beograd
Klaonička 2, Zemun
e-mail: jakkontrast@gmail.com
kontrastizdavastvo.com
facebook.com/KontrastIzdavastvo
www.glif.rs

PRODOR
BOŽANSKOG
FILIP
K. DIK

KONTRAST
Beograd, 2018.

U GRANICAMA BOŽANSKOG LUDILA

Prodor božanskog,¹ drugi deo trilogije Valis nazvane po istoimenom romanu², nastavlja da preispituje, menja i iznova iscrtava nepostojane granice stvarnosti spojem vere, tehnologije, nauke i ludila u bezgranično kreativnom fildikovskom multiverzumu, čije poimanje kao priče koja potencijalno, makar u delovima, ima veze sa stvarnošću deluje fascinantno, ali i zastrašujuće.

Iako prvobitno započet kao nastavak Valisa, Prodor božanskog ne nadovezuje se na njega na očekivan način jer sa njim nema uočljivih dodirnih tačaka u smislu likova i zapleta. U njemu nema Fila i njegovog alter ega Konjoljuba Debelog, Kevina, Dejvida, Šeri Solvig, mesta na kojima su živeli i posećivali ih, nema ni Kevinove mrtve mačke, niti se radnja Valisa u bilo kom smislu direktno nastavlja u ovom romanu. Umesto njih, tu su dečak po imenu Mani, njegov zakonski otac Herb Ašer, dečakova biološka majka Ribi Romi, staratelj Elajas Tejt i drugarica Zina, čija imena kriju značajne ličnosti iz verske i mitološke tradicije, uključujući i proroka Iliju koji je suvlasnik prodavnice audio komponenti u Vašingtonu, te samog Boga, koji pati od delimične amnezije jer je u prenatalnom periodu pretrpeo povredu mozga u saobraćajnoj nesreći u kojoj mu je majka poginula, a otac završio u krioničkoj komori.

1. U originalu The Divine Invasion.

2. O romanu Valis pogledati esej „Valis: dijagnostikovanje ludila univerzuma“ u Književnoj fantastici 4 (2017, Beograd: Kontrast).

Ipak, roman se s pravom smatra delom navedene trilogije, ne zato što se u njemu, doduše u epizodnim ulogama, pojavljuju i spominju Valis (Veliki Aktivni Logički Inteligenti Sistem), Majka Guska, odnosno Erik Lampton, krčag vode, zrak ružičaste svetlosti, citat U sandalama moraš poći / ako zori želiš doći, Fibonačijev niz, Zlatni presek, carstvo, te drugi elementi i detalji koji ga eksplicitno povezuju sa Valisom, nego prvenstveno zato što oba romana apostrofiraju ista pitanja, dileme i probleme s kojima se protagonisti suočavaju, pri čemu od čitaoca zahtevaju spremnost za odvažan iskorak iz okrilja uobičajenih naučnofantastičnih tropa, kao i iz poznatog prostorno-vremenskog kontinuuma.

Dodir božanskog takođe zadržava značajnu ulogu u tražanju za istinom o stvarnosti stvarnosti i njenom razgraničavanju od iluzije. Poput prethodnika, Prodor božanskog dosledno ostaje verski eklektičan, oslanjajući se na doktrine judaizma, hrišćanstva, zaratuizma i kabale. Mada nastavlja da se njima služi kao mehanizmima za izgradnju i preispitivanje stvarnosti i sveukupnog postojanja, u poređenju sa Valisom, stiče se utisak da Dik u ovom delu to čini donekle svedenije, prvenstveno zato što je religijski kontekst usredsređeniji i direktnije vezan za radnju, uz znatno manje preispitivanja i misaonih lutanja ontološkim lavirintima i bespućima nego što je to slučaj u Valisu.

Nekim ljubiteljima naučne fantastike ovakva verska potka može predstavljati teret, ali samo ukoliko je posmatraju kao gnostičku alegoriju o spasenju uokvirenu Dikovim misticismom i duhovnim buđenjem izazvanim zrakom ružičaste svetlosti³; buđenjem koje je okončano osećajem duhovne i egzistencijalne izgubljenosti u mnoštvu pitanja na koja nikada nije uspeo da dobije konačne, zadovoljavajuće odgovore.

3. Niz vizija, snova i glasova kojima je Dik, kako je on to verovao, njegova svest bila izložena tokom februara i marta 1974. godine, zbog čega ih je nazvao 2-3-74.

re. No, ovaj spoj metafizike i teologije ispod verski obojene površine krije ključ za razumevanje Dikove filozofije poimajući stvarnosti i mehanizama kojima se one grade i razgrađuju. Jednostavnije rečeno, Prodor božanskog i Valis bave se religijom onoliko koliko se naučnofantastična književnost uopšte bavi predviđanjem budućnosti. Romani čija se radnja dešava u dalekoj budućnosti, na drugim planetama, u drugim zvezdanim sistemima, ili na međuzvezdanim putovanjima u drugim galaksijama, ne bave se zaista životom na tim drugim udaljenim mestima u dalekoj budućnosti (bar to, uglavnom, nije slučaj ukoliko je reč o zaista dobrim naučnofantastičnim delima), nego govore o ovom, nama poznatom svetu, u kojem autori i mi, čitaoci, živimo.

Imajući to u vidu, religiju i religijske motive u Dikovim romanima možemo da posmatramo kao elemente kojima je data funkcija naučnofantastičnih tropa, jer suština nije preispitivanje verskih doktrina, niti dokazivanje da li Bog postoji, nego pronalazak odgovora na pitanja koja se tiču naše egzistencije u poznatom nam svetu, te prirode tog sveta u kojem, kao takvi, postojimo. Kao i njegova prethodna dela: Ubik, Tamno skeniranje, Sanjaju li androidi električne ovce?, Simulakrumi ili Lavirint smrti, na primer, romani iz trilogije Valis takođe su fikcionalni, tekstualni pokušaj pronalaska odgovora na dva ključna pitanja na koja je Filip Dik bio usredsređen: „Šta je autentično ljudsko biće?“ i „Šta je stvarnost?“, s tom razlikom što je u poređenju sa navedenim delima horizont očekivanja, kada su žanrovski tropi u pitanju, pomeren dalje unutar područja preispitivanja veza između religija i stvarnosti. U tom smislu, poput Valisa, ovaj roman otvara perspektive za dublje uranjanje u multiverzum sačinjen od prethodno napisanih Dikovih dela.

Kao i u drugim Dikovim delima, protagonisti Prodora božanskog suočavaju se sa ontološkim dilemama koje nastoje da razreše i tako spoznaju ko su oni i u kojoj stvarnosti

postoje, ali pritom ne iznalaze konačne odgovore koji vode do krajnje istine, neke od kojih su verovanje jednog od njih da potiče sa druge planete i da mu je u um neka moćna sila usadila lažna sećanja, ili pak informacija dobijena putem savremene tehnologije da je Valis sam Gospod Bog u formi satelita koji kreira stvarnost. Dečak Mani, reinkarnacija Boga, objašnjava da je stvarnost rezultat postojanja mnoštva mogućnosti koje ne budu ostvarene, a među kojima on bira one koje mu se dopadaju i njih čini stvarnim. Međutim, nema nedvosmislene potvrde da je mogućnost koju on odabira zaista takva.

Svaki svet s kojim se protagonisti suočavaju možda je samo iluzija. Jedan od njih ne može sa sigurnošću da dokuči da li je još uvek u krioničkoj komori a svet koji percipira samo krionička fantazija njegovog mrtvog uma. Drugi sumnja u nestvarnost stvarnosti jer ne veruje „u nestvarne svetove“, niti veruje da je svet u kojem živi sintetički budući da mu on izgleda „savršeno materijalno“. On se u svoj stav o materijalnosti i postojanosti sveta uzda uz kucanje o plastičnu podlogu stola za kojim sedi, čime sto postaje savršena metafora sintetičkog postojanja. Pitanja koja on zatim postavlja sažimaju i konkretizuju osnovne dileme s kojima se Dikovi junaci suočavaju: „Da li to znači da su delovi sveta lažni? Ili da je ponekad ceo svet lažan? Ili da postoje brojni svetovi među kojima je jedan pravi a ostali nisu? Postoji li u suštini jedan svet kao matrica na osnovu kojeg ljudi imaju različite percepcije? Tako da svet koji ti vidiš nije isti onaj svet koji ja vidim?“

Dikov književno-filozofski pristup, ovde konkretizovan u priču o povratku (ili drugom dolasku) Boga prognanog u drugi zvezdani sistem, junake i čitaoce suočava, s jedne strane, sa mogućnošću da su stvarnosti predstavljene u romanu fantazija oštećenog uma koji je umislio da je Bog, i još nekoliko ludaka iz njegovog okruženja, koji su uvučeni u njegovu fantaziju i/ili su jednako izgubili kontakt sa stvarnošću. S druge

strane, on ukazuje i na mogućnost da je njihova percepcija u stvari uvid u istinsku stvarnost skrivenu od „normalnih“ ljudi velovima iluzija kroz koje „normalni“ umovi i ograničena percepcija ne mogu da prodru.

Ono što medicina dijagnostikuje kao šizofreniju ili psihotične halucinacije, Dik je tretirao kao manifestaciju izuzetno široke percepcije oslobođene stega i ograničenja društveno prihvatljivog poimanja stvarnosti. Drugim rečima, ono što pojedinac doživljava kao halucinacije, po Diku, nije ništa drugo do stvarnost kojoj drugi nemaju pristupa, jer ne dele iste perceptivne senzacije.

U tom smislu, poimanje halucinacija je sasvim drugačije; halucinacije, bilo da su izazvane psihozom, hipnozom, drogama, toksinima i slično, mogu da budu samo kvantitativno drugačije od onoga što vidimo, ali ne i kvalitativno. Drugim rečima, previše toga se emituje iz neurološkog aparata organizma, mnogo više nego što je strukturalno i organizaciono neophodno. Sistem percepcije u neku ruku prima previše informacija, previše prosleđuje delu mozga za svest. Zatim, kognitivni procesi, a naročito frontalni deo za rasuđivanje, ne mogu da obuhvate sve što je dato, pa za njega, za takvu osobu, svet postaje misteriozan. Počinju da se javljaju bezimena entiteta ili pojave, a pošto osoba ne zna šta one predstavljaju, odnosno, kako se zovu ili šta označavaju, o njima ne može da priča s drugima.⁴

Dik je na sebe preuzeo odgovornost da takvim pojedincima pruži priliku da se i njihov glas čuje, da prenesu svoja iskustva i inspirišu druge da razmisle o prirodi i suštini stvarnosti u kojoj žive i da se zapitaju da li u njoj postoji nešto više

4. Iz eseja Filipa K. Dika „Droga, halucinacije i potraga za stvarnošću“ (Drugs, Hallucinations, and the Quest for Reality), u *The Shifting Realities of Philip K. Dick: Selected Literary and Philosophical Writings*. (ur. Lawrence Sutin). New York: Vintage/Random House. 1995, str. 172.

od onoga što mogu da pojme svojom percepcijom, dokazano ograničenom i varljivom. Pravog i konačnog odgovora nema, a iskustva predočena u Dikovim delima ostaju još jedan nedosanjani san. Imajući u vidu ideje iznete u prethodnim Dikovim romanima, taj san jednako je stvaran koliko i stvarnost u kojoj živimo. Ukoliko su Dikovi protagonisti u pravu, onda je istina zastrašujuće drugačija od one u koju verujemo i u tom slučaju svi živimo u iluziji. Ukoliko su, pak, Dikovi protagonisti ljudi i šizofrenični, onda svejedno imaju uvid u pravu istinu jer imaju preduslove za spoznaju u kojoj kolektivno nesvesno (p)ostaje kolevka kolektivnog ludila i kao takvo odraz stanja celokupne pojmljive stvarnosti, univerzalnog ludila od kojeg pati ceo univerzum. U tom slučaju, kao i u Valisu, ludilo nije dijagnoza, nego ključ koji otvara dveri iza kojih i čitalac može da potraži odgovore. Ukoliko je dovoljno otvorenog uma, ono na šta će tamo naići posmatračaće kao priču koju osoba nije mogla da ispriča drugima, a koju kao takvu treba da prihvati, uz olakšavajuću okolnost na koju se i u Valisu ukazuje: „ko je u dodiru sa stvarnošću, po definiciji, u dodiru je sa ludilom: ispunjen iracionalnim.“⁵

Mladen Jakovljević

5. Filip K. Dik. Valis. Beograd: Kontrast, 2017. str. 41.

PRODOR
BOŽANSKOG

Trenutak koji si čekao je tu. Posao je obavljen;
poslednji svet je tu. On je presađen i živ je.

—*Tajanstveni glas u noći*

DOŠLO JE VREME da Manija upiše u školu. Vlada je imala posebnu školu. Po zakonu, Mani nije mogao da ide u redovnu školu zbog njegovog stanja: Elajas Tejt tu nije mogao ništa da učini. Odluku vlade nije mogao da zaobiđe jer ovo je Zemlja, a zona zla obuhvata sve. Elajas ju je osećao, a osećao ju je, verovatno, i dečak.

Elajasu je bilo jasno šta zona podrazumeva ali dečaku, naravno, nije. Sa šest godina Mani se doimao ljupkim i snažnim ali stalno je izgledao polupospano, kao da (razmišljao je Elajas) još uvek nije potpuno rođen.

„Znaš šta je danas?“, upitao je Elajas.

Dečak se osmehnuo.

„Dobro“, rekao je Elajas. „Pa, dosta toga zavisi od učitelja. Koliko si zapamtio, Mani? Sećaš se Ribi?“ Izvadio je hologram dečakove majke, Ribi, i okrenuo ga ka svetlu. „Pogledaj Ribi“, rekao je Elajas. „Samo nakratko.“

Dečaku bi se ponekad vratila sećanja. Nešto, dezinhbirajući stimulus ispaljen u dečaka, a koji je on sam ranije kreirao, izazvao bi anamnezu – gubitak amnezije, i sva sećanja bi pohrlila natrag: začinjanje u CY30-CY30B, period u Ribinoj materici dok se borila sa užasnom bolešću, putovanje do Zemlje, možda čak i ispitivanje. U majčinoj utrobi Mani je savetovao njih troje: Herba Ašera, Elajasa Tejta i samu Ribi. Ali onda se desila nezgoda, ako je to uopšte bilo slučajno. I odatle oštećenje.

I, zbog oštećenja, zaboravljanje.

Njih dvoje su krenuli lokalnim vozom u školu. Dočekao ih je brbljivi čovečuljak, izvesni gospodin Plodet; bio je sav oduševljen i hteo je da se rukuje sa Manijem. Elajasu Tejtu je bilo jasno da je to vlada. Prvo se rukuju s tobom, pomislio je, a onda te ubiju.

„Znači, to je Emanuel“, kazao je Plodet, ozaren.

Nekoliko dece se igralo unutar ograđenog školskog dvorišta. Dečak se stidljivo pribio uz Elajasa Tejta, očigledno željan da se igra ali se plašio.

„Baš lepo ime“, rekao je Plodet. „Umeš li da kažeš kako se zoveš, Emanuele?“; upitao je dečaka, pognut. „Umeš li da kažeš 'Emanuel'?“

„Bog s nama“, kazao je dečak.

„Molim?“, upitao je Plodet.

Elajas Tejt je rekao: „To znači 'Emanuel'. Zato ga je majka tako nazvala. Poginula je u vazdušnom sudaru pre nego što se Mani rodio.“

„Bio sam u sintomaterici“, kazao je Mani.

„Da li je uzrok disfunkcije...“, zaustio je Plodet, ali Elajas Tejt mu je pokazao da učiti.

Usplahiren, Plodet je pogledao u fasciklu sa otkucanim beleškama. „Da vidimo... vi niste dečakov otac. Vi ste mu de-da-ujak.“

„Otac mu je u krioničkoj komori.“

„Isti vazdušni sudar?“

„Da“, odgovorio je Elajas. „Čeka slezinu.“

„Neverovatno da šest godina nisu bili u stanju da reše...“

„Nemam nameru da raspravljam o smrti Herba Ašera pred dečakom“, kazao je Elajas.

„Ali zna da će mu se otac vratiti u život?“, upitao je Plodet.

„Naravno. Provešću ovde u školi nekoliko dana i pratiću kako postupate sa decom. Ako mi se ne dopadne, ukoliko koristite previše fizičke sile, odvešću Manija, bilo to po zakonu ili ne. Pretpostavljam da ćete ga učiti sranjima uobičajenim za ovakve škole. To mi baš i nije drago, ali me ni ne brine naročito. Ako budem zadovoljan školom dobićete avansnu uplatu za godinu dana. Nisam saglasan sa njegovim dolaskom ovamo, ali takav je zakon. Ne smatram vas lično odgovornim.“ Elajas Tejt se nasmešio.

Vetar je dunuo kroz stabljike bambusa koje su rasle uz obod igrališta. Mani je osluškivao vetar, nakrivljene glave i namršten.

Elajas ga je potapšao po ramenu i zapitao se šta to vetar govori dečaku. Kaže li ko si? zapitao se. Kaže li ti kako se zoveš?

Ime, pomislio je, koje niko ne izgovara.

Dete, devojčica u beloj haljinici, prišla je Maniju, ispružene ruke. „Zdravo“, rekla je. „Ti si nov.“

Vetar, u bambusu, nastavio je da huji.

Mada mrtav i smešten u krioničku komoru, Herb Ašer je imao svojih problema. U neposrednoj blizini skladišta Kri-Labsa prethodne godine postavljen je FM predajnik od petnaest hiljada vati. Niko nije znao zašto, ali krionička oprema je počela da prima moćni FM signal iz neposredne blizine. Stoga je Herb Ašer, kao i svi drugi u krioničkim komorama u Kri-Labsu, morao da sluša laganu muziku po celi dan i noć, jer je stanica bila, kako je sebe nazivala, mesto „prijatnog zvuka“.

Trenutno je gudačka verzija muzike iz *Violiniste na krovu* spopadala mrtve u Kri-Labsu. Herbu Ašeru ovo je bilo naročito mrsko jer je bio u delu ciklusa u kojem je imao utisak da je još uvek živ. U njegovom zamrznutom mozgu nalazio se ograničen svet arhaičnog tipa; Herb Ašer je mislio da se vratio na planeticu u sistemu CY30-CY30B gde je održavao kupolu tokom onih ključnih godina... ključnih u smislu da je sreo Ribi Romi, vratio se s njom natrag na Zemlju, nakon što su se zvanično venčali, a onda su ga ispitivale zemaljske vlasti i, kao da to nije bilo dovoljno, poginuo je u vazdušnom sudaru do kojeg uopšte nije došlo njegovom krivicom. Što je još gore, žena mu je poginula i to tako da je nikakva transplantacija organa ne bi oživela; njena lepa glavica, kako je Herbu objasnio doktor robot, bila je rascepljena nadvoje – rečeno tipičnim robotskim jezikom.

Međutim, iako je Herb Ašer zamišljao da je ponovo u kupoli u zvezdanom sistemu CY30-CY30B, nije znao da je Ribi mrtva. U stvari, još uvek se nisu upoznali. Ovo se dešavalo pre dolaska snabdevača koji mu je preneo šta se dešava s Ribi u njenoj kupoli.

Herb Ašer se ispružio na ležaju i slušao omiljeni album Linde Foks. Pokušavao je da provali odakle potiče zvuk u pozadini, lagana muzika na gudačima iz neke od poznatih laganih opera, ili brodvejskih predstava, ili neke prokletinje iz poznog dvadesetog veka. Njegovu opremu za prijem i snimanje očigledno je trebalo remontovati. Možda je originalni signal s kojeg je skinuo album Linde Foks imao smetnje. Jebiga, pomislio je, natmuren. Moraću da se bacim na popravku. To je značilo da mora da ustane s ležaja, pronade alat, isključi opremu za prijem i snimanje – to je podrazumevalo rad.

U međuvremenu, zatvorenih očiju slušao je Foksovu.

*Slapovi tužni, suzama se ne predajte;
što teći morate tako brzo?
Planine snežne pogledajte
gde nebesko sunce polako gasne.
Ali, nebeske oči sunca mojega,
ne gledajte svoje suze
što san ih sada uze...*

Ovo je bila najbolja pesma koju je Foksica ikada otpevala, iz *Treće i poslednje knjige* pesama za lautu Džona Daulenda, koji je živio u Šekspirovo vreme i čiju je muziku Foksica prilagodila današnjem svetu.

Iznerviran smetnjama, isključio je prenos zvuka daljinskim programatorom. Ali, *mirabile dictu*, lagana muzika na gudačkim instrumentima se nastavila, mada je Foksica utihnula. Zato, pomiren sa situacijom, isključio je ceo audio sistem.

Međutim, *Violinista na krovu* na osamdeset sedam gudača i dalje se čuo. Zvuk mu je ispunjavao kupolicu, čuo se uz *gurk-gurk* koje je ispuštao kompresor za vazduh. A onda je shvatio da *Violinistu na krovu* čuje – blagi Bože! – biće sad već tri dana.

Kakav užas, uvideo je Herb Ašer. Evo me ovde, milijardama kilometara daleko u svemiru, slušam osamdeset sedam gudača, zauvek. Nešto nije kako treba.

U stvari, mnogo toga je bilo pogrešno tokom poslednjih godina dana. Užasno je pogrešio što je emigrirao iz Sol Sistema. Nije znao da povratak u Sol Sistem automatski postaje nezakonit u periodu od punih deset godina. Tako je dualna država koja je upravljala Sol Sistemom obezbeđivala odlazak ljudi ali ne i njihov povratak. Druga opcija je bila da ide u Vojsku, što je podrazumevalo izvesnu smrt. NEBA SE DRŽI ILI SE PRŽI bio je slogan u državnim televizijskim reklamama. Ili emigrirate ili vam sprže dupe u nekom besmislenom ratu. Vlada se sada više nije ni trudila da opravda rat. Jednostavno te pošalju negde, ubiju te, pa regrutuju zamenu. To je rezultat spajanja Komunističke partije i Katoličke crkve u jedan mega-aparat, sa dva šefa države, kao u antičkoj Sparti.

Ovde je bar bio bezbedan da ga vlada neće ubiti. Moglo je, naravno, da ga ubije jedno od autohtonih pacolikih bića sa planete, ali mala je šansa bila da se tako nešto dogodi. Ono malo što ih je preostalo nikada nisu napali nijednog ljudskog stanovnika kupole koji je došao sa mikrotalasnim predajnicima i psihotroničnim pojačalima, lažnom hranom (lažnom po mišljenju Herba Ašera, imala je odvratan ukus) i malobrojnim složenim sitnicama, što sve jeste zbunjivalo autohtona bića, ali nije izazivalo njihovu znatiželju.

Kladim se da mi je matični brod tačno nad glavom, pomislio je Herb Ašer. Emituje mi *Violinistu na krovu* zrakom iz psihotroničnog topa. Šale radi.

Ustao je s kreveta, nesigurnim korakom došao do komandne ploče i zagledao se u radarski ekran broj tri. Od matičnog broda, po onome što je prikazivao ekran, nije bilo ni traga. Znači nije to.

Kakvo ludilo, pomislio je. Svojim očima je video da se audio sistem ispravno isključio, ali zvuk je još uvek lebdeo unutar kupole. I činilo se da ne dopire iz jednog određenog mesta; kao da se manifestovao svuda ravnomerno.

Seo je za komandnu ploču i uspostavio kontakt sa matičnim brodom. „Da li vi emitujete *Violinistu na krovu*?“, upitao je operatersko kolo broda.

Pauza. Zatim se začulo: „Da, imamo video traku *Violiniste na krovu*, sa Topolom, Normom Krejn, Moli Pikon, Polom...“

„Ne“, prekinuo ga je. „Šta sada emitujete sa Fomalhauta? Nešto sa gudačima?“

„Ah, vi ste na Stanici Pet? Tip s Lindom Foks.“

„Tako me zovete?“, upitao je Ašer.

„Ispunićemo zahtev. Pripremite se da primite velikom brzinom dva nova audio snimka Linde Foks. Jeste li spremni za snimanje?“

„Pitao sam nešto drugo“, kazao je Ašer.

„Emitujemo sada velikom brzinom. Hvala.“ Operatersko kolo matičnog broda je prekinulo vezu; Herb Ašer je ostao da sluša izuzetno ubrzan zvuk sa matičnog broda kao odgovor na njegov neposlat zahtev.

Kada se završio prenos sa matičnog broda ponovo je kontaktirao operatersko kolo. „Već deset sati neprekidno primam 'Provodadžiju?'“, kazao je. „Muka mi je više. Da li se signal odbija od zaštitnog polja nečijeg releja?“

Operatersko kolo matičnog broda je odgovorilo: „Moj posao podrazumeva da se signali stalno odbijaju od nečijeg...“

„Kraj“, rekao je Herb Ašer i prekinuo vezu sa kolom matičnog broda.

Kroz port kupole ugledao je pognutu figuru koja se gegala preko smrznute pustare. Autohton je čvrsto držao mali zavežljaj; išao je nekim poslom.

Herb Ašer je pritisnuo prekidač spoljnog megafona i rekao: „Dođi ovamo nakratko, Kleme.“ Bio je to nadimak koji su ljudski doseljenici nadenuli autohtonim bićima, svima, jer su svi isto izgledali. „Treba mi još nečije mišljenje.“

Autohtono biće, namršteno, dogegalo se do otvora kupole i dalo znak za ulazak. Herb Ašer je aktivirao ulazni mehanizam i međumembrana se spustila. Autohtono biće je nestalo unutar nje. Sledećeg trenutka nezadovoljno autohtono biće stajalo je u kupoli, otresalo je sa sebe kristale metana, mrko gledajući Herba Ašera.

Izvadivši svoj prevodilački računar, Ašer se obratio autohtonu. „Ovo će kratko trajati.“ Njegov analogni glas izašao je iz sprave kao niz klikova i klakova. „Imam interferenciju zvučnog signala koju ne mogu da isključim. Je li to nešto što vi radite? Slušaj.“

Autohton je oslušnuo, tamnog i iskrivljenog korenolikog lica. Konačno je progovorio, a njegov glas, na engleskom, bio je neobično grub. „Ništa ne čujem.“

„Lažeš“, kazao je Herb Ašer.

„Ne lažem“, odgovorio je autohton. „Možda vam je otišao um, zbog izolacije.“

„Ja cvetam u izolaciji. Svejedno, nisam izolovan.“ Imao je, uostalom, Foksicu da mu pravi društvo.

„Već sam video ovo“, odgovorio je autohton. „Kupolaši poput vas iznenada počnu da umišljaju zvuke i obličja.“

Herb Ašer je izvadio stereo mikrofone, uključio snimanje i posmatrao VU metre. Nisu pokazivali ništa. Okrenuo je prekidač na najjače. VU metri su i dalje bili nepomični; igle su stajale u mestu. Ašer se nakašljao i obe igle smesta su žurno poletele a signalne diode su blesnule crveno. Pa, snimač jednostavno nije hvatao laganu gudačku muziku, iz nekog razloga. Ovo ga je potpuno zbunilo. Kada je to primetio, autohton se nasmešio.

Ašer je razgovetno izgovorio u stereo mikrofoni: „O pričaj mi o Ani Liviji! Hoću sve da znam o Ani Liviji! Pa, poznaješ li Anu Liviju? Da, naravno, svi znamo Anu Liviju. Reci mi sve. Reci mi sada. Umrećeš kad čuješ. Pa, znaš, kad je onaj matorac pukao i uradio znaš već šta. Da, znam, nastavi. Pazi i bez prskanja. Uvuci rukave i pusti traku zvuka tajne iz sebe. I ne udaraj me – stani! – kad zavijaš. Šta god...“

„Šta je to?“, upitao je autohton, slušajući prevod na svoj jezik.

Cereći se, Herb Ašer je odgovorio: „Poznata teranska knjiga. Vidi, vidi, mrak se spušta. Grane moje visoke puštaju žilje. A

moje hladno meso ode jasenu. Fieluhr?⁶ *Filou!*⁷ Koje je doba? Već je kasno. 'Beskrajno je sada od...'

„Čovek je poludeo“, rekao je autohton i okrenuo se ka otvoru, da izađe.

„To je *Fineganovo bdenje*“, kazao je Herb Ašer. „Nadam se da ga je prevodilački računar dobro preneo. 'Ne čujem od vode. Čegrtanje vode. Lepršanje slepih miševa, čegrtanje poljskih miševa. O! Nisi otišo kući? Koji Tom Maloun? Ne čujem...’“

Autohton je otišao, ubeđen da je Herb Ašer poludeo. Ašer ga je posmatrao kroz port; autohton, ogorčen, udaljivao se od kupole.

Pritisnuvši je još jednom prekidač spoljnog megafona, Herb Ašer je urlao za sve daljom figurom. „Misliš da je Džejs Džojs bio lud, je l' to misliš? Dobro; objasni onda mi otkud to da kaže 'pusti traku zvuka' što znači zvučni zapis na traci u knjizi koju je počeo da piše 1922. i koju je završio 1939. godine, pre nego što su izumeli snimanje zvuka na traku! Tebi je to ludo? Opisuje ih i kako sede uz televizor – u knjizi koju je započeo četiri godine nakon Prvog svetskog rata. Ja mislim da je Džejs Džojs bio...“

Autohton je zašao za brdo. Ašer je pustio prekidač spoljnog megafona.

Nemoguće da je Džejs Džojs pomenuo „traku zvuka“ u svom tekstu, pomislio je Ašer. Jednom ću da objavim članak; dokazaću da je *Fineganovo bdenje* baza podataka zasnovana na sistemima računarske memorije koji nisu postojali još vek nakon doba u kojem je živeo Džejs Džojs; da je Džojs bio priključen na kosmičku svest iz koje je crpeo inspiraciju za svoj celokupni opus. Biću zauvek poznat.

Kako li je to, zapitao se, zaista čuti Kati Berberijan kako čita odlomke iz *Uliksa*? Bar da je snimila celu knjigu. Ali, uvideo je, imamo Lindu Foks.

6. Skraćeno od: „*Wie viel Uhr ist es?*“ – „Koliko je sati?“ na nemačkom jeziku. (Prim. prev.)

7. Franc. Prevarant, varalica. (Prim. prev.)

Njegov snimač je još uvek bio uključen, još uvek je snimao. Glasno, Herb Ašer je kazao: „Izgovoriću gromovitu stoslovnu reč⁸.“ Igle VU metra poslušno su se pokrenule. „Evo“, rekao je Ašer i duboko udahnuo. „Ovo je gromovita stoslovna reč iz *Fineganovog bdenja*. Zaboravio sam kako ide.“ Otišao je do police za knjige i uzeo kasetu sa *Fineganovim bdenjem*. „Neću je izrecitovati po sećanju“, kazao je, ubacio kasetu i premotao je na prvu stranu teksta. „To je najduža reč u engleskom jeziku“, rekao je. „To je zvuk načinjen kada je došlo do prvobitne podele u kosmosu, kada je deo oštećenog kosmosa utonuo u tamu i zlo. Prvobitno smo imali Rajski vrt, kako je Džojns napomenuo. Džojns...“

Radio prijemnik je zapucketao. Kontaktirao ga je dostavljač hrane s obaveštenjem da se spremi za prijem pošiljke.

„... budan?“, rekao je radio. S puno nade.

Kontakt s drugim ljudskim bićem. Herb Ašer je nevoljno ustuknuo. O, Hriste, pomislio je. Zadrhtao je, Ne, pomislio je.

Molim te, ne.

8. Na engleskom „hundredletter thunderword“, kojih u *Fineganovom bdenju* ima deset – devet reči koje se sastoje od 100 slova i deseta od 101. Svaka je kriptogram, kodirana veza i svaka vodi u novi, dublji ciklus sna. (Prim. prev.)

2

ZNATE DA SU VAM ZA VRATOM, pomislio je Herb Ašer, kada se probiju kroz tavanicu. Snabdevač hranom, najvažniji od nekoliko snabdevača, odvrnuo je krovnu bravu na kupoli i spuštao je merdevine.

„Komtriks sa sledovanjem hrane“, najvio je audio transduktor njegovog radija. „Otpočnite proceduru zatvaranja.“

„Zatvaranje u toku“, rekao je Ašer.

Zvučnik se oglosio: „Stavite kacigu.“

„Nije neophodno“, rekao je Ašer. Nije se pokrenuo da uzme kacigu; njegov protok atmosfere nadoknadiće gubitak do kojeg je došlo dok je ulazio snabdevač; on ga je doradio.

Oglasio se alarm u autonomnom sistemu kupole.

„Stavite kacigu!“, besno je rekao snabdevač hranom.

Alarm je prestao da se buni; pritisak se ponovo stabilizovao. Videvši to, snabdevač se namrštio. Skinuo je kacigu i počeo da istovara kutije iz svog komtriksa.

„Otporna smo mi rasa“, kazao je Ašer dok mu je pomagao.

„Sve ste pojačali“, rekao je dostavljač hrane; kao i svi roveri koju su opsluživali kupole bio je stamen i okretan. Nije bilo bezbedno leteti komtriks šatlom između matičnih brodova i kupola na CY30 II. On je to znao i Ašer je to znao. Svako je mogao da sedi u kupoli; malo ko je mogao da funkcioniše napolju.

„Mogu li da sednem nakratko?“, upitao je dostavljač hrane, nakon što je završio posao.

„Imam samo šoljicu Kafa“, rekao je Ašer.

„To je dovoljno. Nisam pio pravu kafu otkad sam došao ovamo. A to je bilo davno pre nego što ste stigli.“ Dostavljač hrane je seo na modul za ručavanje u uslužnom delu.

Dva čoveka su sedela za stolom jedan naspram drugog, obojica su pili Kaf. Izvan kupole je šibao metan ali ovde ga nisu osećali. Dostavljač hrane se znojio; očigledno mu je Ašerova temperatura bila previsoka.

„Znate, Ašere“, rekao je dostavljač hrane, „vi samo ležite na ležaju sa svom opremom podešenom na auto. Je l' tako?“

„Zanimam se.“

„Nekad mislim da vi kupolaši...“ Dostavljač hrane je zastao. „Ašere, poznajete li ženu u susednoj kupoli?“

„Donekle“, rekao je Ašer. „Moja oprema prenosi podatke njenim prijemnicima svake tri do četiri nedelje. Ona ih snima, pojačava i prenosi dalje. Valjda. Koliko znam...“

„Bolesna je“, kazao je dostavljač hrane.

Iznenaden, Ašer je rekao: „Izgedala je dobro kad smo poslednji put razgovarali. Koristili smo video. Pomenula je da ima problema sa očitavanjem ekrana na terminalu.“

„Umire“, nastavio je dostavljač hrane i uzeo gutljaj Kafa.

Ta reč je uplašila Ašera. Osetio je jezu. Pokušao je da zamisli tu ženu, ali spopale su ga čudne slike, pomešane sa laganom muzikom. Čudan spoj, pomislio je; video i zvučni fragmenti, poput starih ostataka garderobe pokojnika. Niska i tamnokosa, takva je bila ta žena. A kako se ono zove? „Ne mogu ni da zamislim“, rekao je i spustio dlanove na obraze. Kao da pokušava da se razuveri. Zatim je ustao i otišao do komandne table, pritisnuo nekoliko tipki; pojavilo se njeno ime na ekranu, dobijeno na osnovu šifre koju su koristili. Ribi Romi. „Od čega umire?“, upitao je. „Šta do vraga hoćete da kažete?“

„Multipla skleroza.“

„Od toga se ne umire. Ne danas.“

„Ovde može da se umre.“

„Kako... jebem mu.“ Ponovo je seo; ruke su mu se tresle. Do đavola, pomislio je. „Koliko je uznapredovala?“

„Uopšte nije mnogo“, odgovorio je dostavljač hrane. „Šta je bilo?“ Pažljivo je odmerio Ašera.